

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Юлияна Крумова Маринова, дм

член на Научното жури, определено със Заповед № Р-109-275 гр. Варна, 29.05.2018 г. на проф. д-р Албена Керековска, д.м. – Заместник-ректор на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

Относно: конкурс за избор за заемане на академичната длъжност „Професор” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”, за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването” съгласно обявен конкурс в Държавен вестник, бр. 36/27.04.2018 г.)

Кандидат в конкурса: доц. д-р Лора Христова Георгиева, д.м.

Със Заповед № Р-109-466/20.07.2018 г. на проф. д-р Красимир Иванов, д.м.н. - Ректор на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна съм определена да представя становище. Становището е изготвено въз основа на анализ на представената от кандидата документация в съответствие с изискванията и критериите на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и на Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна.

БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Лора Христова Георгиева е родена в гр. Варна през 1968 г. Завършва с пълно отличие и златен медал II Математическа гимназия „Д-р П. Берон“ през 1986 г. Дипломира се като „магистър” по Медицина, Медицински университет - Варна през 1992 г. През периода 1993–2003 г. последователно работи като участъков и цехов лекар, както и като лекар в ХЕИ – гр. Варна. От 2003 г. е избрана за редовен асистент към катедра Социална медицина и организация на здравеопазването, в която работи и до днес. Последователно е заемала длъжностите старши асистент и главен асистент. Избрана е за редовен доцент по научната специалност: „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ през 2012 г.

От 2006 г. има призната специалност по „Социална медицина и здравен мениджмънт”.

Притежава образователна и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” от 2009 г. с успешно защитен дисертационен труд на тема: „Здравни потребности на лицата на възраст 65 и повече години след активно стационално лечение”.

Има допълнителни квалификации и специализации в страната и чужбина за повишаване на професионалната компетентност с представени 16 допълнителни обучения, 5 от които международни.

Владее отлично писмено и говоримо английски и руски език.

НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Лора Георгиева е представила списъци на научните трудове (отделно за публикации и за участия в научни форуми) с общо **179 заглавия**, групирани на такива в чужбина и България, преди и след придобиване на академичната длъжност „Доцент“.

1. Количествено описание на публикациите и участията в научни форуми:

Общо: публикации и участия - 179

I. Публикации (122 бр.):

- Автореферат – 1;
- Монографични трудове – 6, от които 3 в чужбина;
- Учебници – 3;
- Публикации в периодични научни списания – 91, от които 21 в чужбина;
- Публикации в сборници и непериод. издания – 21, от които 5 в чужбина.

II. Участия в научни форуми (57 бр.) – 16 международни, 16 национални с международно участие, 25 национални.

След придобиване на академична длъжност „доцент“ (111 бр.: (62%))

I. Публикации (69 бр.):

- Монографични трудове – 3, от които 2 в чужбина
- Учебници – 2
- Публикации в периодични научни списания – 58, от които 14 в чужбина
- Публикации в сборници и непериод. издания – 6, от които 1 в чужбина

II. Участия в научни форуми (42 бр.) – 4 международни, 13 национални с международно участие, 25 национални

Лора Георгиева е **самостоятелен и първи автор** на 59 (48.4%) от публикациите, което отразява нейния преобладаващ личен принос в тяхната разработка.

2. Направления на научно-изследователската дейност и приноси от научните трудове:

Научно-изследователската дейност на Лора Георгиева е в предметната област на конкурса.

Научните изследвания покриват широка научна проблематика, насочена към актуални и значими проблеми в общественото здравеопазване и научно-изследователската дейност в България и в глобален мащаб.

Разпределението на представените научни трудове по основни тематични направления на нейната научно-изследователска дейност е както следва:

Тематично направление в научните трудове	№ на публикацията от приложения списък с научните трудове
1. Демографски процеси и проблеми на стареенето	<i>А.</i> 1, 5, 6, 10, 16, 17, 18, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 51 <i>Б.</i> 1, 2, 4, 5, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 55, 62, 65, 67
2. Здравно поведение и промоция на здраве	<i>А.</i> 8, 11, 14, 15, 19, 38 <i>Б.</i> 17, 23, 30, 32, 40, 45, 49, 54, 59, 60, 64, 66, 68

3. Образование и професионализация в здравеопазването	<i>А. 3, 3а, 3б, 4, 7, 12, 13, 20, 35, 52, 53</i> <i>Б. 12, 13, 21, 30, 37, 43, 59</i>
4. Здравни потребности и организация на здравеопазването	<i>А. 1, 2, 9, 21, 22, 24, 26, 36</i> <i>Б. 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 19, 20, 22, 24, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 44, 48, 56, 58, 63</i>
5. Глобализация и здраве	<i>А. 31, 47, 48, 49</i> <i>Б. 1, 2, 3, 6, 11, 12, 25, 26, 57, 61, 69</i>

1. Приноси в тематично направление „Демографски процеси и проблеми на стареенето“

✓ За първи път са изследвани **неравенствата в стандартизираната смъртност** (обща и по причини) между България, Гърция и Европейския регион, ролята на икономическото състояние, рискови и протективни фактори. (А. 40, 41, 42, 44, 50). ✓ Направен е **анализ на демографските процеси** в Руската федерация, заедно с икономически, политически, социални и здравни индикатори, който доказва негативното влияние на резките политически и икономически промени върху демографския статус (А. 49; Б. 2). ✓ Задълбочено са анализирани **основните аспекти на здравето функциониране в напреднала възраст**, методите за тяхното изследване и добрите практики от световния опит за управление на грижите (А. 1, 23, 25, 26, 46; Б. 46, 47). ✓ За първи път е анализирана **финансовата уязвимост на възрастните хора**, рефлектираща в непълноценни грижи за здравето (А. 1, 27). ✓ За първи път е **проследен пътят на възрастния пациент в системата на медицински и социални грижи в период на повишена уязвимост**, какъвто е следхоспитализационният (А. 1). ✓ Анализирани са съществени проблеми в **медицинските и социалните грижи за възрастните хора**; За първи път е проучена **социалната подкрепа за възрастните хора**, чиято липса може да постави под въпрос физическото оцеляване, асоциира се с депресивна симптоматика и е по-изразена в градовете (А. 1, 18, 28). ✓ За първи път е проучено възприемането на здравето от позицията на напредналата възраст и влошеното здраве, когато неговата ценност е най-пълно осъзната (А. 1; Б. 55).

2. Приноси в тематично направление „Здравно поведение и промоция на здраве“

✓ Установено е широко разпространение на **алкохолната употреба сред учениците** на възраст 11-16 години, рискови модели на консумация и недостатъчна информираност за вредните ефекти на алкохола (А. 8). ✓ Установено е, че наркотичната употреба се възприема от учениците на възраст 14-19 години като мода, а толерантността към личния избор на другите е висока, дори този избор да е на увреждащо здравето поведение (А. 14, 15). ✓ Установено е ниско ниво на **знания за полово-преносимите заболявания при учениците** на възраст 15-18 години, кратка средна продължителност на връзките с противоположния пол (1-3 месеца) и информиране по въпроси за сексуалното поведение главно от приятели и средства за масова информация (А. 11). ✓ Проучени са причините за високата честота на **абортите** в България от гледна точка на жени с поне един аборт и на специалисти по акушерство и гинекология. (А. 38); ✓ Изследвана е **ранната раждаемост и репродуктивното поведение** в ромската общност, при което се установява, че разширяването на

кръгзора отлага ранното раждане (Б. 64). ✓ В редица проучвания на **професионалния стрес** в медицинска среда се установява, че главен стресоген не са преките медицински задължения, а непрекъснатите промени на правилата в здравеопазването (А. 19; Б. 40, 49, 60).

3. Приноси по тематично направление „Образование и професионализация в здравеопазването“:

✓ За първи път са анализирани **критериите за професия**, разликата между професия и длъжност, международното класифициране на здравните професии, нормативната база и европейските директиви. Детайлно са характеризирани **всички професии в българското здравеопазване**, включени в Списъка на регулираните професии и Списъка на професиите за професионално образование и обучение, с тяхното регламентиране, историческо развитие, характеристика, образование, осигуреност и етични принципи (А. 3, 3а, 3б). ✓ За първи път са анализирани **учебните програми със социална насоченост** на всички университети и колежи в България и са очертани перспективите на социалните професии, произтичащи от демографските и социалните проблеми в страната (А. 52). ✓ Проучено е развитието на **дерматологията в гр. Варна** - документи, лични архиви, снимков материал и информация от участници в утвърждаването на Катедрата по кожни и венерически болести и Кожна клиника в града, което обогатява оскъдните сведения по тази тема (А. 7). ✓ Доказана е необходимостта от **медицинско образование на извършващите козметични услуги** (А. 12, 13) и въз основа на международния опит е разработена **учебна програма** (А. 20), по която стартира обучението на пилотния випуск „**Медицинска козметика, уелнес и спа**“ в Медицински колеж - Варна през 2007-2008 г. Резултатите са включени в аргументацията за разкриване на **новите специалности** „Медицински козметик“ (2011) и „Рехабилитация, таласотерапия, уелнес и спа“ (2014) в МУ-Варна. ✓ За първи път са проучени **потребностите от професионално полагане на грижи** и е обоснована необходимостта от обучение в медицинска среда (А. 53). Резултатите са включени в аргументацията за създаване на **Център за професионално обучение** към МУ-Варна и разкриване на **новите специалности** „Здравен асистент“ и „Болногледач“.

4. Приноси по тематично направление „Здравни потребности и организация на здравеопазването“

✓ За първи път е направено **комплексно изследване на материята „здравни потребности“** – концептуализация, елементи, терминология, методологични подходи за изследване на **индивидуално и популационно ниво** с техните предимства и слабости, приложението им в клиничната и изследователската практика (А. 2, 22, 24). ✓ Установени са големи различия в темповете на съкращаване на болничните легла в европейските страни – **реформите в Източна Европа** целят главно икономическа ефективност, която не е в синхрон със здравните потребности на населението (А. 9). ✓ За първи път е разработен **континуум на следхоспитализационни грижи** (А.1). ✓ За първи път **здравните потребности на определена група** (лица на 65 и повече години) са проучени като интегрирана съвкупност от почувствани, изразени и нормативни потребности в контекста на възможността за получаване на полза за здравето от предлаганите здравни услуги, което надхвърля традиционното оценяване чрез болестността или потреблението на медицинска помощ (А. 1). ✓ За първи път са изследвани възможностите за **постигане на кодовете за спешност от мобилните спешни медицински екипи** (Б. 27). ✓ За първи път е изследвана **работната свръхнатовареност** на болничните медицински сестри и акушерки; за първи път е обърнато внимание на обгрижването на пациентите от санитарите, което не е в тяхната

компетентност, нито в трудовете им задължения (Б. 39). ✓ За първи път е проучено извършването на **нерегламентирани дейности в първичната медицинска помощ** – обслужване на здравно неосигурени лица, транспортиране на пациенти от общопрактикуващите лекари и т.н. (Б. 48). ✓ За първи път е анализирана **осигуреността с извънболнични медико-диагностични лаборатории** (Б. 9). ✓ За първи път са проучени проблемите на болногледачи, които се грижат за болни възрастни в България (Б. 16) и на български болногледачи в чужбина (Б. 22).

5. Приноси по тематично направление **„Глобализация и здраве“**

✓ За първи път е направен **задълбочен анализ на глобалното здраве**: исторически корени и съвременно съдържание на глобализацията, терминология, концепция за глобално здраве, глобални здравни ползи и транснационални здравни рискове (А.31; Б. 1). За първи път е проучено **студентското виждане за глобализацията** и нейното влияние върху ежедневиия живот и здравето. Трябва да подчертая изключителната стойност на монографичния труд на Лора Георгиева **„Глобално здраве“**, 2018 г. (Б. 1), като изцяло се присъединявам към дадената висока оценка от неговите рецензенти проф. д-р Ст. Попова и проф. д-р А. Петков. ✓ Анализирани са **емиграцията и имиграцията** (законна и незаконна) в най-голямата страна в света – Руската федерация, миграционната политика, международните договорености, „изтичането на мозъци“, руската диаспора в чужбина, мястото на страната сред останалия свят като приемник и донор на мигранти. (Б. 2) ✓ За първи път е направен комплексен анализ на **мобилността на здравната работна сила на Руската федерация**, признаването на професионални квалификации и научни степени в страната и чужбина, набирането на здравен персонал за работа в чужбина, факторите за напускане и задържане на здравните професионалисти, миграционният потенциал, предпочитаните дестинации за емиграция (Б. 2, 11, 18). ✓ Направено е **комплексно научно количествено и качествено проучване на международната миграция на здравните професионалисти от 25 държави** в Европа, Северна Америка, Югоизточна Азия и Африка, под координационното ръководство на Научния институт на Германската медицинска асоциация (WIAD, Bonn), с участието на Световната медицинска асоциация, Европейската медицинска асоциация, Международния съвет на медицинските сестри, Глобалния алианс на здравната работна сила, Международната здравна федерация и Международната организация по миграция. Проучването е с фокус към Европейския съюз, като резултатите касаят въпроси за миграцията в целия свят и необходимостта от единна политика, която да гарантира както равни условия за работа във всички страни, така и избягване на оголването на здравеопазването в страните донори (Б. 3).

Обобщено приносите в научните трудове на Лора Георгиева могат да се представят като **иновативни в познавателен, методологически и практико-приложен контекст**, определяйки нейния профил на задълбочен и добросъвестен изследовател.

С документите по конкурса Лора Георгиева представя Академична справка за **цитиранията на публикациите**, изготвена въз основа на автоматизираната информация от чуждите бази данни Web of Science, Scopus и Google Scholar, в които са открити **147 цитирания**, безспорно потвърждение за признанието и качеството на нейните научни трудове. Справката за импакт фактор на Лора Георгиева сочи **IF: 13,730 и ИФ в РИНЦ: 1,954**.

3. Научно-изследователски проекти, докторанти, специализанти:

Лора Георгиева участва в работата на **8 дългосрочни проекти**, 5 от които международни. **Ръководител** и главен изследовател е на проекта: „Здравословно стареене в условията на голям град“: проект по фонд Медицинска наука на Медицински университет – Варна.

Лора Георгиева е **научен ръководител** на 7 докторанти, от които: 4 по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ и 3 по научна специалност „Управление на общественото здраве“, както и осъществява научно ръководство на специализанти и дипломанти.

По Закона за развитие на академичния състав в Р. България участва като член на **научно жури** по конкурси за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ и академична длъжност „доцент“.

Участва в **редакционната колегия** на списание Scripta Scientifica Salutis Publicae, издание на МУ-Варна, както и е **рецензент** в български и международни научни списания и книги.

ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ:

Лора Георгиева има 15-годишен преподавателски стаж в катедрата по Социална медицина и организация на здравеопазването. От представената **„Справка за учебна натовареност“** е видно, че реализира над 580 часове за учебна година. Към момента на процедурата провежда лекции и упражнения по 22 дисциплини в 11 специалности в МУ – Варна. Провежда обучение на студенти на български, руски и английски език.

Участва в Държавни изпитни комисии за държавен изпит на студенти от различни специалности в МУ – Варна и за придобиване на специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“ в системата на СДО. Председател е на изпитна комисия за защита на дипломни работи за придобиване на ОКС Магистър по „Обществено здравеохранение и управление здравеохранением“ (рускоезична програма). Член е на Програмните съвети по специалностите: Здравен мениджмънт; Управление на здравните грижи; Обществено здравеопазване; Рехабилитация, таласотерапия, уелнес и спа.

Лора Георгиева е Председател на организационния комитет и лектор във Варненско лятно училище 2017 и 2018 г. и лектор в курсове за продължаващо обучение на професионалисти по здравни грижи.

Членува в научни и професионални и организации: ✓ международни: European Academic Global Health Alliance (EAGHA); European Public Health Association (EUPHA); Association of General Practice/Family Medicine of South East Europe; Balkan Association of History and Philosophy of Medicine и ✓ национални: Българска асоциация по обществено здраве; Българско научно дружество по обществено здраве; Национална мрежа по глобално здраве – съучредител; Български лекарски съюз – член на Акредитационния съвет 2012-2014.

Лора Георгиева е удостоявана многократно с награди и отличия, като тук ще спомена само две от тях: „Почетен знак с лента на кмета на община Варна за принос в развитието на научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, в подготовката на кадри в системата на здравеопазването и за монографията „Здравни потребности на населението“ – 2012 г. и

Академично отличие на МУ-Варна: Почетен знак със синя лента за успешно осъществяване на проекта „Мобилност на здравните професионалисти“ (по Седма рамкова програма, с участието на 25 страни) и издигане международния авторитет на Университета – 2014 г.

ОЦЕНКА: Давам комплексна висока оценка на кандидатурата на доц. д-р Лора Христова Георгиева, д.м. за заемане на академичната длъжност „Професор“. Със своята научна продукция като обем и качество, иновативността на приносите в научните трудове, компетентността и авторитета на ерудиран преподавател и международното признание, тя прехвърля формалните рамки на това оценяване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Давам своя положителен вот „Да“ за присъждане на академичната длъжност **„ПРОФЕСОР“** на доц. д-р Лора Христова Георгиева, д.м.

Убедено препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да **изберат** доц. д-р Лора Христова Георгиева, д.м. на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина и научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, към Факултет Обществено здравеопазване, Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ съгласно обявен конкурс в Държавен вестник, бр. 36/27.04.2018 г.)

25.07.2018 г.

гр. Стара Загора

изготвил становището:

Проф. д-р Юлияна Кр. Маринова, д.м.

